

**ДОСЛІДЖЕННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ СТВОРЕННЯ ТРАНСКОРДОННИХ
ТЕРМІНАЛІВ НА ЗАХІДНИХ КОРДОНАХ УКРАЇНИ ПРИ ПЕРЕВЕЗЕННІ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВАНТАЖІВ**

Козенок А.С., к.т.н.

Державний біотехнологічний університет

**STUDY OF THE FEASIBILITY OF CREATING CROSS-BORDER TERMINALS ON THE
WESTERN BORDERS OF UKRAINE FOR THE TRANSPORTATION OF
AGRICULTURAL CARGO**

Kozenok A.S., PhD of Technical

State Biotechnological University

В умовах вступу України в Європейський Союз під час російсько-української війни в країні спостерігається посилення ролі вантажного автотранспорту в загальному обсязі перевезень. Також із збільшенням торгових відносин з'являється необхідність у створенні транскордонних терміналів при експорті сільськогосподарських вантажів. Створення у вузлах транспортної мережі західного регіону транскордонних терміналів гарантовано забезпечує вантажовласників сільськогосподарської продукції комплексом транспортно-експедиційних послуг, що дозволять їм значно скоротити складські площі та парк власних вантажних автомобілів, знизити транспортні витрати виробництва на основі раціоналізації перевізного процесу.

У ринкових умовах термінальна система міжнародних перевезень вантажів є засобом забезпечення високого рівня обслуговування відправників сільськогосподарських вантажів і одержувачів, а також конкурентоздатності транспортно-експедиторських і транспортних підприємств, поліпшення умов руху й екології великих міст.

Ці фактори призведуть до умов створення на кордоні України з країнами Європи мережі сучасних транскордонних терміналів, застосування ними прогресивних організаційних, технічних, технологічних і економічних методів роботи.

З метою підвищення якості транспортного обслуговування відправників і одержувачів сільськогосподарських вантажів, а також ефективності перевезень такого виду вантажів і конкурентоздатності українських перевізників і експедиторів повинна бути створена термінальна система доставки експортно-імпортних вантажів. Для її ефективного функціонування необхідно провести комплекс організаційних, технічних і економічних заходів.

Розміщення, спеціалізація транскордонних терміналів, склад їхніх приміщень, конструкції, наявність устаткування і технологія роботи повинні відповідати умовам міжнародних перевезень вантажів і дозволяти обслуговувати різні міста і регіони.

Створення сучасної системи транскордонних терміналів в західному регіоні України при експорті сільськогосподарських вантажів вимагає проведення широкого кола наукових розробок по керуванню роботою терміналів, розширенню їхніх функцій з урахуванням використання принципів логістики, застосуванню прогресивних технологій перевезень і переробки вантажів, а також розвитку інформаційних технологій.

**ТЕХНОЛОГІЧНІ СХЕМИ ЕКСПОРТУ СОНЯШНИКОВОЇ ОЛІЇ
АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ**

Дорош А. С., к.т.н., доцент, Тупіченко М. Р., студент

Український державний університет науки і технологій

TECHNOLOGICAL SCHEMES OF SUNFLOWER OIL EXPORT BY ROAD TRANSPORT

*Dorosh A.S., Ph. D in Technical Science, assistant professor, Tupichenko M. R., student
Ukrainian State University of Science and Technologies*

Агропромислове виробництво є однією із ключових галузей зовнішньоекономічної діяльності України. В 2022 році експортовано продукції АПК на загальну суму \$23,6 млрд, що становило 53% від загальних обсягів експорту, а одна з найбільших долей (30%) в обсязі експорту продукції АПК належить олійно-жировій продукції. Основними імпортерами української олії в 2022 році були країни ЄС, Азії, Африки та інші.

До 24 лютого 2022 року основними шляхами експорту соняшникової олії, як і зернової продукції в цілому, були порти Чорного та Азовського морів. Лідерами з перевалки соняшникової олії були такі морські порти України – Миколаївський, Південний, Чорноморськ, Одеський, Маріупольський та Ізмаїльський. Але з початком повномасштабної військової агресії російської федерації на території України порти Чорного та Азовського морів виявилися заблокованими, що значно ускладнило зовнішньоекономічну діяльність України.

За результатами 2022 року Україна експортувала олійно-жирової продукції на \$6,9 млрд, що на 12% менше ніж за попередній 2021 рік. Слід відмітити, що підписана в липні 2022 року «зернова угода» стосувалась експорту лише зернових культур та насіння соняшника з портів Одеса, Чорноморськ, та Південний, тому в таких обставинах українські виробники повинні були розробляти або шукати інші варіанти доставки власної продукції.

Альтернативним варіантом експорту соняшникової олії є використання наземного транспорту – автомобільного чи залізничного. Взагалі, до початку військової агресії з боку російської федерації середньомісячні обсяги експорту соняшникової олії сухопутним транспортом через західні кордони України становили 20-25 тис. т., а річний обсяг – 373 тис. т. Зрозуміло, що перевезення залізничним транспортом в західному напрямку значно ускладнюється через різну ширину української залізничної колії і стандартної європейської. В той же час перевезення олії автомобільним транспортом є більш гнучким і доступним для відправників. Як правило автомобільне перевезення соняшникової олії виконується в напівпричепках-цистернах для харчових продуктів, ємність яких становить 30-35 тис. літрів. Переорієнтація експорту олії на автомобільний транспорт призвела до виникнення дефіциту харчових цистерн, і, як наслідок, збільшення вартості таких перевезень.

Альтернативним варіантом перевезення соняшникової олії автомобільним транспортом є використання флексітанка – герметичний багатопаровий еластичний мішок, виготовлений з полімерних матеріалів, ємністю 15-24 тис. літрів і призначений для зберігання і транспортування наливних і сипучих вантажів. Як правило, флексітанки встановлюються в 20- або 40-футові контейнери, що перевозяться напівпричепом-контейнеровозом. Зрозуміло, що через блокаду морських портів України обсяги контейнерних перевезень автомобільним транспортом значно зменшились, тому було б доцільно використати вільний рухомий склад для забезпечення експорту соняшникової олії. Крім того, флексітанки також можна перевозити в стандартних тентованих напівпричепках у випадку їх відповідної підготовки. Наприклад, на ринку вже доступні флексітанки моделі T-Flex від компанії Levipack [1], які можуть бути надійно розміщені і закріплені в автомобільних бортових напівпричепках довжиною 13,6 м.

Таким, в умовах військової агресії на території України і блокади її морських портів актуальною є задача забезпечення експорту продукції, в тому числі і соняшникової олії, на міжнародні ринки. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми може бути використання флексітанків та автомобільного транспорту.

Список посилань.

1. Флексітанк T-Flex (Т-Флекс) URL: <https://levipack.com.ua/products/t-flex/> (дата звернення: 10.04.2023).